

tiskarni“ ravnokar zagledala beli dan in se dobiva v Ljubljani pri raznih bukvarjih po 60 krajc. Namen čistega dohodka je, da se napravi spodoben spominek umrlemu pesniku Fr. Ser. Cimpermanu. Zavoljo tega namena in ker so pesmice res lične po obliki in zadržaju — zlasti Luize Pesjakove konečna: „V spomin Fr. Ser. Cimpermana“ — želimo, da bi naši domoljubi sploh, posebno pa častilci slovenske pevske Vile pridno segali po tej gotovo ne dragi knjižici.

Mnogovrstne novice.

* Ministersko poročilo o škodi, katero je naredil mraz meseca aprila in maja, pravi, da je največ trpela Kranjska dežela, zlasti Dolenska stran, Tirolska in Dalmacija pa najmanj. Toraj misli ministerstvo, da bo na Kranjskem slaba letina, dasiravno se bolezen trte še ni pokazala; malo bolje bo na Goriškem. Da bi le tudi davkarije na to ozir jemale, kedar pobirajo davke.

* Strašen viher ali veterni stolp je v neki vasi v Pruski Šleziji napravil grozno škodo. Več ko 30 pohištev je skoro popolnoma potrl tako, da so brez oken, brez vrat, brez streh in dimnikov. Vse to je storil v malo minutah.

* *Hči Pariškega Rotšilda* je, kakor poročajo Francoski listi, naredila preskušnjo za učiteljico. Iz kakega namena je to storila, tega listi ne povedó. Dobro pa bi bilo na vsak način, ako bi sinovi in hčere milijonarjev postajali učitelji, ker bi jim pri pičli plači, katero ta stan zdaj še skoro povsod ima, očetovski milijoni dobro došli.

* Vladni list kantona Unterwalden v Švici razglša prepoved, katera žuga mladeničem, ki bi pred 18. letom starosti kadili, z denarno kaznijo in se opira na to, da je kadenje mladini pred omenjenim letom zelo škodljivo. — Taka postava bi bila tudi pri nas bolj koristna in potrebna, kakor na priliko verske postave.

Naši dopisi.

V Gorici 7. junija. — Slišali smo nedavno toliko govoriti in po časnikih toliko beremo o „pravnih razmerah“ katol. cerkve, da mi ta terminus technicus vedno po ušesih doni. Tako mi je prihajal na misel tudi o letošnji procesiji sv. rešnjega Telesa, s katero imata zdaj naša ital. dva časnika „Eco“ in „Isonzo“ veliko opraviti. Kaj je neki bilo? Nič tacega, da bi pretilo razrušenje katoliški cerkvi; ali — naš oče župan je že spet postal glasovit junak. Ni ga bilo za procesijo — in tudi nikoga družega ne od mestne gosposke; in to v prvo, kar Gorica stoji. Naša naprednjaška mestna gospôda se postavlja na brezkonfesionalno stališče in hoče s tem opravičiti svojo nenazočnost pri katol. obredih. Prav za prav posnemajo naši Tržaške mestne gospodarje, toda so jih letos nehoté prekosili; kajti Tržaški župan se je procesije — po vsem in vkljub vsemu, kar se je bilo v ondašnjem mestnem starešinstvu zgodilo — udeležil. Naš gospod oče Perinello pa se ni odlikoval samo z nenazočnostjo, temuč je vrgel pod klop tudi prijazno povabilo, s katerim je (letos v prvo) knezo-nadškofjski ordinarijat municipij in starešinstvo k procesiji vabil. Ni namreč vabila nobenemu starešini pokazal; in zaradi tega se niso tudi oni mogli uradno procesije udeležiti. Mestne zastave tudi ni bilo pri procesiji. Še nekaj. Plačeval je magistrat do sedaj tudi smodnik za streljanje s topovi z Grada (za 15 strelav kakih 8 gold.); letos je ta

pičli strošek odrekel! Natisnjenega procesnega reda, kakor po stari navadi, tudi ni priobčil. Iz vsega tedaj se razvidi, da so naši mestni očetje prav — možje na svojem mestu! — Zarad teh reči „Eco del Lit.“ župana etc. napada, „Isonzo“-u pa je vse prav, kar župan počenja. Kar se tiče slavne osebe naše županske magnificencije*), moram jaz na tihem povedati, da mi je skor prav, da ga ni za „nebom“, kajti mi Goričanje, ki smo vajeni videti pod nebom najlepšega starčeka vse dežele, videli bi radi tudi za nebom takih zastopnikov našega mesta, kakor so bile impozantne osebe prejšnjih naših županov. Ali za osebe ne gré tukaj, ampak za princip. V to spuščati se, pa ni tukaj prostora. Vsakako bo treba prepri o pravnih razmerah katol. procesije rešiti. — V ostalem zapazujemo, kar se tiče procesije same, v mnogih ozirih velik napredek: zališanje oken je vsako leto splošniše, udeležitev obilniša (za procesijo gredó zdaj grofinje in mnogo moške in ženske gospôde, cesar nekdanj ni bilo); težko pa pogreša reda, zlasti pri sprednjih oddelkih, vsak, kdor se slavnoznane „Goriške procesije“ iz prejšnjih časov spominja. — Tretja tiskarna v Gorici je od namestništva dovoljena vkljub rekurzu sedanjih 2 tiskarjev in vkljub menda neugodnemu sporočilu tukajšnjega municipija. Tiskarna je že nekaj časa urejena in na delo pripravljena. Tiskala se bosta v njej „Eco“ in „Glas“; veri nasprotnih reči tiskarna ne sprejme v natis. Prostor nove Majling-ove tiskarne (prav za prav nekaterih udov naše konservativno-katoliške stranke), so lepši, ko obeh unih, Paternolli-eve in Seitz-ove. — Danes se blagoslavljaajo novi zvonovi na sv. Gori. — V kratkem bomo imeli tudi v tukajšnji farni cerkvi na Travniku 5 novih zvonov, ki jih vljuje Videmski zvonar v tukajšnji svoji zvonariji. Čudna prikazen! Bolj ko „vera peša“ — več cerkvá se zida in več cerkvenih naprav in priprav vstaja iz — „brezverstva“ (kali?). — Hočete li še košček „politike“? Berite predsednikov govor in tajnikovo sporočilo v občnem zboru društva „Gorica“ od 28. maja (glej štev. 23. „Glasa“!). Sicer pa prepustimo besedo „Glasu“. — Še o marsičem bi „Novicam“ lahko kaj povedal, ali — un bel tacere non fu mai scritto.

Iz Nemške vasi Postojnskega okraja 5. junija. (Zahvala.) Ko nam je c. kr. kmetijska družba Kranjska preteklo leto za napravo vodnjaka zagotovila 100 gold. podpore, smo toraj koj začeli k temu se pripravljati. Ker nam je pa zaradi uboštvá in silno slabe letine delo težavno bilo, smo milostljivo gospó Kalistrovo, vdovo v Trstu, pomoči prosili, in ne brez vspeha, kajti podelila nam je 200 gold. pomoči tako, da smo en vodnjak napravili, kakor je bil naš namen. Akoravno smo morali pri omenjenem delu obilno delati z živino in rokami in nismo z omenjeno podporo in pomočjo vsih stroškov pokrili, si vendar štejem za dolžnost, v imenu svojih siromaških sosedov očitno zahvalo izreči c. k. kmetijski družbi, kakor tudi usmiljeni gospej Kalistrovi za izdatno pomoč, ker iz naše lastne moči ne bi bili mi nikakor tolike nadloge rešeni, namreč pomanjkanja vode. Kolika nadloga je to, le tisti vé, ki jo skusi. — Tej zahvali pa le moram vendar pridati grajo dveh podobčanov, katera se nista hotela omenjenih dobrot vdeležiti in ne najmanjšega dela pri vodnjaku storiti; to je pač ostudna samoglavnost.

Jože Polh, župan v Nemški vasi.

Iz Podkrajja nad Vipavo 5. junija. — Ker se po neprijetnem slučaju moje imé pogreša pri zahvali v zadnjih „Novicah“ javno izrečeni gospodu grofu K. Lan-

*) V laških mestih, n. pr. v Trstu, naslavljaajo župana z „magnifico Podestà“.

thieri-ju, gospej Kalistrovi in drugim, naj blagovolijo „Novice“ objaviti, da se tudi jaz kot zastopnik tukajšnje cerkve najgorkejše zahvaljujem vsem dobrotnikom za milodare, s katerimi so pripomogli, da se bode naš zvonik lože in hitreje dovršil. Bog živi vse milosrčne darovalce! — Naj mi je dovoljeno pri tej priložnosti dopisu v „Novicah“ 3. junija 1874 to dostaviti, kar bi v njem biti moralo, ako bi bil hotel dopisnik občinstvu nepristransko naznaniti tukajšnje okoliščine. Poglavitnih dobrotnikov omeniti je dopisnik gotovo le pozabil. O popravah tukajšnje cerkve sporoča tako, da morajo bralci misliti, da razun od njega omenjenih dobrotnikov je vse drugo le tukajšnja občina storila. Tudi jaz hvalim občino in rečem, da je pri svoji revščini veliko storila, toda vsega pa vendar ne. Kdor je pri tem največ storil, je — mrtva roka, od liberalcev tako imenovana. Ustanovniki cerkvenega premoženja imajo pri tem največ zaslug. Prijazna cerkev s trdnim stolpom vred jim zdaj stoji kot najkrasnejši spominek. Naj bi tedaj Podkrajci tudi te dobrotnike, katere je zadnjič dopisnik prezrl, v hvaležnem spominu imeli! Liberalne nasprotnike cerkvenega premoženja pa povabim v Podkraj, da se prepričajo z lastnimi očmi, kaj tudi mrtva roka za občni blagor stori.

Jože Vidmar,

oskrbnik Podkrajске duhovnije.

Iz Fužin na Gorenskem 8. junija. — Na dopis v „Freiheit“ štev. 10 „šolsko stanje v Weisenfelsu“ sem primoran nekaj pojasnil svetu povedati. Dopisun neresnice pravi, da so prebivalci na Fužinah Saksoni, trdi nemci in da kar nič slovenskega ne umejo. Ne vem, po katerih znamenjih jih za Saksone spozna. Več kakor polovica jih je, ki bolje slovenski, kakor nemški znajo. Nemščina njihova je pa taka le: Če se praša po gospodarji, se ve da po nemški, je odgovor: „is vald gonga kušuten posekuten, pa drev bo dra doma.“ — Potlej se vrže kakor grozovita hijena na tukajšnjega zdaj v pokoju tukaj živečega učitelja, in mu očita, da se je bolj trudil po stranskih zaslužkih, kakor za šolo. To je grdo in hudobno obrekovanje zagrizenega nemčurskega dopisuna. Ta marljivi učitelj je bil pri nas okolo dvaintrideset let učitelj in si nabral lepe zasluge ne le v šoli, ampak tudi v cerkvi in pri vseh faranih, katere bodo veliko let med nami nepozabljive ostale. V prostih urah ni rok navskrižem držal, ker šolski dohodki so bili prepičli, da bi se bil mogel preživeti, pa vendar šolske ure nobene ni zamudil. Priča tega je zlati križec, ki še dandanes kinča njegove neomogle prsi, in katerega so mu presvitli cesar Franc Jožef zaradi pridnosti v šoli podelili. S pridnostjo in varčnostjo si je nabral lepe svote, s katerimi je že marsikaterega iz zadrege otel. — Ko se je starji učitelj v pokoj podal, pravi dopisnik, so prišle mlajše moči na njegovo mesto, pa tudi te niso tirjatvam zadostovale. Na to se Vam družega ne odgovori, kakor na pregovor se Vas opomni: Vsak naj najpred pred svojim pragom pometa. Vi opazite koj pezdri v očesu družega, v svojem pa še bruna ne. Ali mislite, da ljudstvo ne vé, kedaj morate v pisarni sedeti? Nadalje pravi zagrizeni nemčurski brezverec: „Kaj se je zgodilo s šolo, ko se je bil zadnji učitelj drugam preselil, da šolska mladež ABC in Očenaša ne pozabi? Gospod fajmošter nadomestuje učitelja, hodi pridno v šolo in za svoj trud si je priboril več del učiteljeve plače.“ Vi nesramnež, veste dobro, da naš gosp. fajmošter nimajo celó nič plače za podučevanje šolske mladine, pa vendar tako trdite v svojem dopisu! Samo po sebi se vé, da ste čisto brezznačajen. Škode imajo pa res dosti, ker pre-skrbujejo vsa šolska orodja, ki se na Fužinah nikjer ne prodajajo. Tudi pravite, da šolski svetovalci in so-

seskini odborniki ne znajo niti brati niti pisati, svojih otrok ne pošiljajo v šolo in so „ercklerikalci“. Gotovo te v vsakem oziru poštene može zato tako hudobno obrekujete, ker nočejo Vaše pesmi peti. Vi bi radi prišli na krmilo, Vas pa dobro poznajo, da ste zviti, kakor lesijak. — Sicer ni vredno, da bi Vam odgovarjal še bolj obširno na Vaš lažnjivi dopis v „Freiheit“, pa potrebno je, da svet zvé, kak „neresnicoljub“ ste.

Iz Ljubljane. (Iz seje deželnega odbora 5. junija.) Na povabilo deželnega predsedstva se deželni glavar vitez dr. Kaltenegger vdeleži komisijskega posvetovanja 8. junija v Novem mestu o razdelitvi 50.000 gold. državne podpore za Dolence. — Deželnemu zboru se bode predložil načrt o prenapredbi instrukcije za deželno računovodstvo. — Sklenilo se je, obrniti se na deželno vlado za podelitev denarne zaloge ali posojila iz državne blagajnice za plače učiteljev ljudskih šol, ker c. k. davkarije še zdaj niso začele poberati priklad za učiteljske plače, iz deželnega zaklada se je pa od 1. oktobra 1873. l. do zdaj že toliko za učiteljske plače založilo, da bi imenovani zaklad iz navadnih za leto 1874. preračunjenih in v zadnjem deželnem zboru sklenjenih dohodkov več ne mogel dajati zalog za plače ljudskih učiteljev. — Vsled dopisa deželne vlade zaradi vpeljanja deželnih okrajnih živinskih zdravnikov se povpraša Štajarski deželni odbor, kako je tam s to rečjo, koliko okrajnih iz deželnih dohodkov plačanih živinskih zdravnikov imajo tam, kako so ti plačani in kake študije imajo. — Županstvu na K... se na vprašanje, kako ravnati z onimi, ki hiše in druga poslopja brez dovoljenja stavijo, odgovori, da naj postopa v takih slučajih po §. 28. točki 10. občinskega reda in po poduku, ki je občinskemu redu pridan o oblasti in opravkih občin in županov (stran 35. in sledeče I. zvezka v mali obliki na svitlo danih zakonov in ukazov za Kranjsko).

— (Banka „Slovenija.“) Novoizvoljeno ravnateljstvo banke „Slovenije“ imelo je v nedeljo 7. t. m. prvo sejo, kateri je predsedoval podpredsednik g. Debevec, ker prvosednik knez Salm zaradi opravil ni mogel priti v Ljubljano. Ravnatelji so po natančnem in temeljitem sporočilu o stanu banke, katerega je sestavil voditelj g. Blaške, se prepričali, da bode po varčnem in srečnem delovanju mogoče, vtrditi in povzdigniti na korist slovenskega naroda ustanovljeni zavod. Posrečilo se je marljivemu voditelju banke, skleniti jako ugodne pogodbe z dobro znanimi pozavarovalnimi društvi; ta bodejo pri večih zavarovanjih prevzela izdaten delež, kar bode tudi pri naši banki zavarovanim strankam na dobro in za vtrjenje zaupanja dobanke koristno, kajti ta pozavarovalna društva doplačujejo svoj delež tako, da zavarovanci nikdar ne morejo trpeti škode. V korist banke vršile so se tudi spremembe v skoro vseh podružnicah, za glavne zastopnike izbrali so se zanesljivi in premožni možje, a tudi po družih krajih Avstrijsko ogerske države se bodo nastavili zastopniki brez novih stroškov. Tudi bo banka direktno delala na Francoskem, Italijanskem in Angleškem. sploh kolikor mogoče se previdno razširjala. Sklenilo se je dalje, naprositi visoka knezoškofijstva v slovenskih deželah, da bi po okrožnici blagovolila priporočati župnikom zavarovanje cerkv in farovžev pri banki. Tako bi banka „Slovenija“ pomnožila svoj dohodek, ravnateljstvo banke pa je pripravljeno odstopiti precej odstotkov dohodka teh zavarovanj za cerkvene namene, kakor isto hoče storiti ptuje zavarovalno društvo. Da bodo pri tem podvzetji, podpirali ravnateljstvo vsi rodoljubni slovenski duhovni, zaradi tega ni dvomiti. — Za povečanje bankinih dohodkov se je sklenilo oddati v najem bankine prostore za štacune, kateri se bodo gotovo lahko in dobro spe-

čali. Konečno bili so iz ravnateljstva izvoljeni za voditelje banke gg. Brus, Pakič, Fr. Ravnikar in Šolmajer. Ako se v tej seji storjeni sklepi srečno izvršijo, česar se imamo pri energičnem postopanju novega gosp. podpredsednika in voditelja gosp. Blaške-ta nadjati, storil se je izdaten korak k srečnejemu napredovanju prvega slovenskega zavoda te vrste; naj bi ga pa tudi slovensko občinstvo vseh političnih strank krepko podpiralo.

— Gosp. dr. Jan. Bleiweis se je podal za nekoliko časa v Bled, da si okrepča nekoliko bolne oči.

— (*Sokolovski večer*) preteklo soboto v Ljubljanski čitalnični gostilnici je bil prav kratkočasna veselica za občinstvo, katerega se je bilo mnogo zbralo. Pelo in godlo se je vrlo in po „loteriji“ je dobil fond „dramatičnega društva“ blizo 90 gold., kateri mu bodo gotovo dobro došli.

— (*Vabilo k besedi Ljubljanske čitalnice*), ki bode nedeljo dne 14. junija 1874 ob 8. uri zvečer pri lepem vremenu na čitalničnem vrtu. Program: 1. Tovačovsky: „Straža na Visegradu“. Veliki moški zbor. — 2. Engelsberg: „Kak daleč“. Moški zbor. — 3. Nedved: „Zvezdi“. Moški zbor in baritonsolo; solo poje gosp. Pucihar. — 4. Čveterospev. — 5. Abt: „Plesalna“. Moški zbor. — 6. Herold: Napitnica iz opere „Zampa“. Zbor in bariton-solo; solo poje g. J. Noll. — 7. Nedved: „Pesem lovčeva“. Moški zbor. — Med posamesnimi številkami igra c. k. vojaška godba. — Ako je vreme neugodno, bo beseda prihodnjo nedeljo.

— (*Mesečni shod*) političnega društva „Slovenija“ bode jutri v četrtek 11. junija s sledečim programom: 1. Razgovor o rokodelskem delovanju v posilnih delalnicah in v kaznovalnicah. 2. Pregled o delovanju Ljubljanskega mestnega starešinstva zadnjih 5 let.

— (*Davkovska priklada*.) Zavitki za pisma (Briefcouverts), ki so se zdaj prodajali za toliko, kolikor je bila vredna marka na njih so postali pol krajcarja draži, toraj velja navaden zavitek za pismo zdaj 5½ krajc. Zakaj je več vreden, nam ni znano, a zdi se nam, da je to le nova davkovska priklada.

— (*Nova telegrafjska postaja*), zvezana s pošto, se je napravila v Št. Jerneji na Dolenskem.

— (*Ironija osode*.) V „Novicah“ že omenjeni krojač M. Kunc, ki je v delavskem društvu govoril za to, da bi se stalne armade v Avstriji odpravile, je bil sam zadnjič k vojakom potrjen. Veče ironije osode pač skoro ni misliti.

— (*Pobirki iz časnikov*.) Posajenje g. Lašana na mestni prestol Ljubljanski je dalo zopet „Tagblattu“ ugodno priliko, pobahati se s svojo stranko. Zato je napisal dolg članek novemu županu na čast, v katerem med drugimi trdi, da zdaj že nekaj let sedi v mestnem starešinstvu „cvet Ljubljanske inteligencije.“ (Pa ne, da bi se kdo smejal!). V tem članku trdi nemškutarski in vsakemu birokratu služni list dalje, da bode zdaj v Ljubljani tlak boljši, boljša skrb za javno varnost, da ne bo toliko beračev in potepuhov, manj kužnih bolezni in Bog vedi kaj še drugega ne, kar nadleguje več let že Ljubljančane. Toda čujte, zakaj vsega tega ne bo? Zato, ker je novi župan gosp. Lašan — ustavoveren! Glejte si no! Kdo bi bil mislil, da je ustavovernost „Revalessiere du Barry“ zoper vsako srenjsko bolezen! Zakaj nam „Tagblatt“ prej ni že oznanil te univerzalno zdravilne moči ustavovernosti? Kako, da do zdaj ni pomagala? saj nam je znano, da Dežman ni nič manj ustavoveren od Lašana, če tudi ni mislil na „guillotino“! Take reči bi se morale koj poskusiti. Morebiti pa ima le g. Lašanova ustavover-

nost to obče-zdravilno moč, da preganja kozé, berače, potepuhe, straši tatove in popravlja tlak! -- Strašno veliko vredne se zdé „Tagblattu“ in „Laib. Zeitung-i“ hvalne besede, ki so puhtele gosp. Lašanu na čast „iz kneževih ust“ (Metternichovih). No, se vé da, kar knežnja usta hvalijo, je gotovo izvanredno izvrstno, toraj so Ljubljančani res srečni, da imajo župana moža, kateri je Metternichu všeč. O sancta servilitas! Če bi knez Metternich pohvalil svojega kočijaža, bodo najbrže naši mestni očetje hiteli ga volit za župana! O napredek, kam si že prišel! — Pri vsem tem pa „Tagblatt“ povdarja, da se župan nima pečati s politiko. Mi smo mislili, da je ustavovernost politična lastnost; zdaj pa vidimo, da mora na priliko tudi čevljar ustavoveren biti, če hoče delati dobre čevlje.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Kakor poročajo Dunajski listi, so bili vsi deželni načelniki poklicani na Dunaj, da prejmo od ministerstva instrukcije za sesije deželnih zborov, kateri se imajo pričeti 15. sept. Kako dolgo bodo zborovali, še ni znano.

— Ustavovercem ni nič kaj všeč, da je ljudstvo s tako hladno krvijo sprejelo verske postave, ker so se nadjali, da bo kaj hrupa. Tudi se res ne sliši iz nobenega kraja, da bi bile napravile kje kako zapletko med duhovščino in vlado. Veliko več pozornosti, kakor te postave, je napravil te dni samoumor enega najbolj slovečih časnikarjev Dunajskih.

Hrvaška. — Peštanska „Reform“ si je izmislila velikansko zaroto Hrvatov zoper Madjare, v katero bi bil vpleten tudi ban Mažuranić. Dunajski ustavoverni listi so to izmišljeno novico porabili v to, da so jeli Hrvate ometavati z najgrjimi psovki. Se vé da ta magjarska iznajdba nima nikakoršne podlage in Hrvaški listi imenujejo tako početje banditsko, ki toži bana Mažuranića vladi. „Obzor“ pravi, da, ko bi tudi Hrvatje med sabo imeli kaj tako nesramnih ljudi, kakor so magjarski žurnalisti, bi vendar na njihovo žvižganje noben pes v deželi z repom ne mignil.

Ogerska. — Denarni minister je v taki zadregi, da išče tvarine, na katero bi se dal naložiti nov davek. Našel jo je in sicer smodke (cigare), katere bodo skoz in skozi za en krajcar dražje. To bo pač izdatna pomoč državi!

Francoska. — Glasoviti Rochefort, ki je bil iz Nove Kaledonije pobegnil v Novi Jork, se je od tam napotil na Francosko.

Španjska. — Prusi, ki so s tem, da so hoteli princa Hohenzollerskega posaditi na Španjski prestol, provzročili Francosko-prusko vojsko, so se te misli vnovič poprijeli in poslali svojega agenta na Španjsko, ki pa menda ne bo nič opravil z agitacijo za Hohenzollerje.

Žitna cena

v Ljubljani 6. junija 1874.

Vagán v novem denarij: pšenice domače 7 fl. 20. — banaške 7 fl. 80. — turšice 5 fl. 40. — soršice 4 fl. 20. — rži 5 fl. 10. — ječmena 3 fl. 90. — prosa 3 fl. —. — ajde 5 fl. —. — ovsa 3 fl. 20. — Krompir 3 fl. 60.

Kursi na Dunaji 9. junija.

5% metaliki 69 fl. 55 kr. Ažijo srebra 105 fl. 75 kr.
Narodno posojilo 74 fl. 90 kr. Napoleondori 8 fl. 92 kr.